

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. II. 20.583/2007/4. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Móra Szabolcs ügyvéd (4400 Nyíregyháza, Iskola u. 3. szám) által képviselt I.rendű felperes neve(... alatti lakos) I. rendű és **II. rendű felperes neve** ugyanottani lakos II. rendű felpereseknek, a Dr. Vasas József ügyvéd (4400 Nyíregyháza, Vízi u. 7. fsz. 5.) által képviselt ... Község Önkormányzata (...) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 1. P. 21 272/2006/31. számú ítélete ellen az alperes által 32. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja és az alperes marasztalásának tőkeösszegét az I. rendű felperes javára 565 500 (Ötszázhatvanötezer-ötszáz) forintra, a II. rendű felperes javára 1 632 324 (Egymillió-hatszázharminckettőezer-háromszázhuszonnégy) forintra leszállítja.

Kötelezi az I. rendű felperest, hogy 72 000 (Hetvenkettőezer) forint, a II. rendű felperest, hogy 18 000 (Tizennyolcezer) forint, mindkét esetben az általános forgalmi adót is magában foglaló együttes első-és másodfokú perköltséget 15 nap alatt fizessenek meg az alperesnek.

Kötelezi az I. rendű felperest 85 170 (Nyolcvanötezer-egyszázhetven) forint kereseti, és 22 620 (Huszonkettőezer-hatszázhusz) forint fellebbezési, a II. rendű felperest 18 520 (Tizennyolcezer-ötszázhusz) forint kereseti és 5 290 (Ötezer-kettőszázkilencven) forint fellebbezési illeték megfizetésére külön felhívásra az állam javára.

A II. rendű felperest mentesíti nem vagyoni kárigényének a peresztességgel arányos illeték megfizetése alól.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

2005. április 4-én délelőtt a ...-...-pusztára vezető utat sűrű füst borította el, mert az alperes alkalmazásában állt, az út mentét takarító két közmunkás saját elhatározásból az összegyűjtött avart, szemetet meggyújtotta. Ezen az útszakaszon közlekedtek a felperesek, az I. rendű felperes tulajdonát képező, a II. rendű felperes vezette személygépkocsival. A II. rendű felperes, hogy a füstben haladó, a kerékpárjáról leszállni készült kerékpárost kikerülje, áttért a menetirány szerinti baloldali sávba és összeütközött az ott szembejövő gépkocsival.

Az ütközés következtében a gépkocsi totálkáros lett, a káreseménykori értéke 2 185 000 Ft volt, a roncs értéke 300 000 Ft. A balesetben a II. rendű felperes maradandó egészségkárosodást szenvedett, 67 %-ban munkaképesség-csökkenést, a baleseti eredetű munkaképesség-csökkenése 40 %, állapota végleges. A II. rendű felperesnél a sérüléssel összefüggésben jelenleg a bal alsó végtag csökkent terhelhetősége, a csípőízület mozgáskorlátozottsága, a csípő-és térdízület fájdalmassága, közepes fokú járásnehezítettség észlelhető. Életvitele a baleset maradványtünetei miatt közepes fokban elnehezült, nagyobb távolságot gyalogolni nem képes, hosszas állásra, fizikai munka végzésére nem alkalmas, lépcsőzni csak nehezen képes. Nehezebb kerti, mezőgazdasági munkák ellátására nem képes, illetve nem tud létrázni, és ez a kertművelésben és egyes házimunkák elvégzésében is gátolja. Tömegközlekedési eszköz igénybevételére a sérülései miatt véglegesen képtelenné vált. Fizikai és életmódbeli változásait lelkileg feldolgozni nem tudta, ez lelkileg megterheli, érzelmileg, hangulatilag labilissá teszi, szorongásos készenléte intenzívebb. Mindez kihatással van szociális kapcsolatára, stressz-tűrésére, konfliktuskezelésére, lelki terhelhetősége csökkent. Életminősége alkalmazkodási képességének labilissá válása, csökkent lelki terhelhetősége folytán romlott, sérültnek tekinthető.

Az I. rendű felperes módosított keresetében 1 885 000 Ft vagyoni, a II. rendű felperes 441 000 Ft vagyoni, és 4 millió Ft nem vagyoni kártérítés, valamint ezen összegeknek 2005. április 4-től járó törvényes kamata és perköltség megfizetésére kérték kötelezni az alperest a Ptk. 348. §-ának (1) bekezdése és 339. §-ának (1) bekezdése alapján.

Az alperes a keresetet jogalapjában kérte elutasítani, a vagyoni károk összegét nem vitatta, a II. rendű felperes nem vagyoni kárigényének összegszerűségét túlzott mértékűnek ítélte.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű felperesnek 942 500 Ft tőkét, míg a II. rendű felperesnek 2 220 540 Ft tőkét és ezen összegeknek 2005. április 4-től a kifizetés napjáig járó törvényes kamatát kártérítés jogcímén, ezt meghaladóan a felperesek keresetét elutasította és úgy határozott, hogy a peres felek a saját perköltségüket maguk viselik. A felpereseket mentesítette a peresztességgükkel arányos illeték megfizetése alól.

Az elsőfokú bíróság nem osztotta az alperes azon védekezését, hogy a károkozás nincs összefüggésben a munkaviszonnyal, mert a közhasznú munkások önhatalmúlag, a munkáltatói utasítástól eltérve gyújtottak tüzet, illetve, hogy a baleset és az avarégetés között nincs okozati összefüggés, az kizárólag a II. rendű felperes magatartása miatt következett be. Ítéletének indokolásában tényként állapította meg, hogy a közhasznú munkások és az alperesek között munkaviszony állt fenn, az alkalmazottak nem az adott

helyzetben elvárhatóan jártak el azzal, hogy az avart meggyújtották, a büntetőbíróság is jogerősen bűnösnek mondta ki őket egyrendbeli maradandó fogyatékossgot eredményező közlekedésbiztonsága elleni, gondatlanságból elkövetett vétségben. Ezért az alperes a Ptk. 348. §-ának (1) bekezdése és 339. §-ának (1) bekezdése alapján az alkalmazottak magatartásával okozati összefüggésben álló felperesi károkért helytállni köteles.

A szabálysértési hatóságnak a II. rendű felperes terhén a közúti közlekedés rendjének megzavarása szabálysértést jogerősen megállapító határozata és a perben beszerzett műszaki szakértői vélemény alapján a balesetben 50 %-os arányban a II. rendű felperes vétkes közrehatását állapította meg, mert nem a füsttel borított útszakasz által megkövetelt módon vezette a gépkocsit, a baleset elkerülésére több lehetősége is lett volna. Ezért a Ptk. 340. §-ának (1) bekezdését és a PK. 36. számú állásfoglalást felhívva megállapította, hogy a II. rendű felperes jogellenes és felróható magatartásának következményeit az I. és II. rendű felperesek ilyen arányban maguk kötelesek viselni, s az alperest a felperesek elismert vagyoni kárai 50 %-ának megfizetésére kötelezte.

Kifejtette, hogy a II. rendű felperesnek az orvos-szakértői véleményekkel is megerősített testi és lelki sérüléseire tekintettel az általa előterjesztett nem vagyoni kárigény összecszerúsége nem tekinthető eltúlzottnak. A II. rendű felperes 50 %-os közrehatását is figyelembe véve az eset összes körülményei alapján úgy ítélte meg, hogy 2 millió Ft az a nem vagyoni kárösszeg, amely a II. rendű felperest ért nem vagyoni hátrány enyhítésére alkalmas, figyelemmel a kialakult bírói gyakorlatra is.

A késedelmi kamatról a Ptk. 360. §-ának (1) bekezdése és 301. §-ának (1) bekezdése alapján határozott.

Az ítélet ellen annak jogszabálysértő voltára hivatkozva elsődlegesen a keret teljes elutasítása és a felperesek perköltségben marasztalása, másodlagosan a II. rendű felperesnek megítélt nem vagyoni kártérítés összegének 1 millió Ft-ra történő leszállítása iránt - az elsőfokú eljárásban előadott védekezését megismételve - az alperes élt fellebbezéssel. Álláspontja szerint a károkozás nem hozható összefüggésbe a munkaviszonnyal, mert a két dolgozó teljesen önhatalmúlag, a munkáltató egyértelmű utasítását megszegve cselekedett. Másodlagosan az alkalmazottak magatartása és a baleset közötti okozati összefüggés hiányára hivatkozott, utalva arra, hogy az ügyben kirendelt műszaki szakértő véleménye alapján egyértelmű, hogy a baleset közvetlen oka és előidézője a II. rendű felperes azon magatartása volt, hogy a gépkocsit nem az út-és látási viszonyoknak megfelelően vezette. Harmadlagosan álláspontja szerint a balesetben elszenvedett sérüléseket, illetve azok következményeit figyelembe véve a II. rendű felperes által előterjesztett nem vagyoni kárigény összege túlzottnak tekinthető, az 1 millió Ft-os nem vagyoni kárösszeg felel meg az arányosság és mértéktartás igényének.

A felperesek fellebbezési ellenkérelme helyes indokai alapján az elsőfokú ítélet helybenhagyására, s az alperes perköltségben marasztalására irányult.

Az ítélet az elsőfokú ítéletnek a keresetet részben elutasító rendelkezését a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel felperesi fellebbezés hiányában nem érintette, az alperes fellebbezését részben, a következők szerint találta alaposnak:

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és abból helytállóan vont le azon jogi következtetést, hogy a kárt az alperes alkalmazottai és a II. rendű felperes együttesen okozták.

A több évtizede egységes és következetes ítélkezési gyakorlat szerint az alkalmazottért való felelősséget nem zárja ki az, ha az alkalmazott munkaköri feladatába nem tartozó, vagy a munkáltató által kifejezetten tiltott, vagy a munkáltatói utasítást megszegő tevékenységgel okoz harmadik személynek kárt. A felelősség megállapításánál a károkozó tevékenységnek a munkaviszonnyal való összefüggésén van a hangsúly. A munkaviszonnyal összefüggés pedig minden olyan esetben fennáll, amikor az alkalmazott a munkaköre folytán, a munkáltató által biztosított lehetőségek révén került abba a helyzetbe, hogy a károkozásra lehetősége nyílt. (BH. 1980/230., 1994/96., 2004/11. jogesetek.) Az elsőfokú bíróság ezen ítélkezési gyakorlatot követve helyesen állapította meg, hogy az alperesi alkalmazottak a munkaviszonyukkal összefüggésben jártak el az összegyűjtött szemét, avar meggyújtásakor, magatartásuk jogellenes és felróható volt, s a baleset bekövetkezte azzal okozati összefüggésben állt. Ezért az alperes kártérítési felelősségének jogalapja a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése és 348. §-ának (1) bekezdése alapján megáll.

Nem vitás, hogy a II. rendű felperes sem az adott helyzetben elvárhatóan járt el a vezetői magatartása megválasztásakor, ami azonban nem egyedüli, az alperesi alkalmazottak magatartásától objektíve független kiváltó oka a baleset bekövetkeztének. A károsodásra vezető folyamat elindítója ugyanis az alperesi alkalmazottak által előidézett, az adott jó út és látási viszonyoknak a gépkocsit vezető II. rendű felperes által előre nem látható és várható, őt hirtelen döntési helyzetbe kényszerítő veszélyhelyzet volt. A II. rendű felperes a vezetői magatartása rossz megválasztásával a már létező kárveszélyes helyzetben a közvetlen károk kifejlődésének megakadályozását, azaz a kár megelőzését mulasztotta el. A károsodáshoz vezető folyamatban az alperesi alkalmazottak és a II. rendű felperes magatartása jogilag elválaszthatatlan, mindkét magatartás a kár jogilag releváns oka.

A Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése alapján az alperes a felelősségét csak azzal menthetné ki, hogy alkalmazottai az adott helyzetben általában elvárhatóan jártak el. Ennek hiányában a II. rendű felperes mulasztása csak a kártérítés mértékét befolyásolja, kármegosztásra vezethet, mert maga is károkozó. Miután a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdése a „másnak” okozott kár felelősségi konzekvenciáiról rendelkezik, a II. rendű felperes mint károsult közrehatása önmaga irányába felelősséget nem eredményez, viszont az alperes, mint együttes károkozó a Ptk. 340. §-ának (1) bekezdése alapján - a PK. 36. számú állásfoglalásban kifejtettekre is figyelemmel - a II. rendű felperes irányában mentesül a kártérítési kötelezettsége alól annak arányában, ahogy a II. rendű felperes közrehatott a kár bekövetkeztében, az ezzel arányos kárát a II. rendű felperes maga köteles viselni.

Más a helyzet az I. rendű felperest illetően, aki a gépkocsi tulajdonosa, üzembentartója, s maga is károsult. Az I. rendű felperes az alperes és a II. rendű felperes együttes károkozásában kívülálló harmadik személynek minősül, irányában a károkozókat a Ptk. 344. §-ának (1) bekezdése alapján egyetemleges felelősség terheli. A Ptk. 344. §-ának (3) bekezdése alapján azonban a bíróság mellőzheti az egyetemleges felelősség megállapítását és a károkozót a közrehatása arányában marasztalhatja, ha ez a kár megtérítését nem veszélyezteti, vagy ha a károsult maga is közrehatott a kár bekövetkeztében.

Az I. rendű felperes terhén a kár bekövetkeztében aktív tevékenység ugyan nem áll fenn, de mint üzembentartó a gépkocsi vezetését ő engedte át a II. rendű felperesnek, a gépkocsi utasaként a II. rendű felperest csupán a sebesség mérséklésére és nem a megállásra figyelmeztette. A II. rendű felperes az I. rendű felperessel akarategységben hajtott be a mindkettőjük által veszélyesnek ítélt, bennük a pusztán látvány alapján szorongást, félelmet kiváltó füstbe. Ezért az I. rendű felperes, mint károsult az egyetemlegesség kedvezményére nem érdemes, helyes az elsőfokú bíróság azon meglátása, hogy az I. rendű felperes is csak a II. rendű felperessel azonos arányban tarthat igényt az alperessel szemben a kára megfizetésére.

Az ítélet tábla a kármegosztás arányát az elsőfokú ítélettől eltérően a felperesekre terhesebben, 70-30 %-ban határozta meg. Az azonostól eltérő kárviselési arány meghatározásakor nemcsak a felperesek felróható közrehatását, hanem a tevékenységük veszélyes jellegét is a terükre értékelte a Pk. 38. számú állásfoglalásban kifejtettekre is figyelemmel, tekintettel arra, hogy noha a gépkocsit ténylegesen nem vezető I. rendű felperes nem minősül fokozott veszéllyel járó tevékenység folytatójának és a vele szemben támasztható általános elvárhatóság a Ptk. 339. §-a (1) bekezdése alapján ítélandó meg, a kár bekövetkeztében azonban közvetetten az I. rendű felperes mint üzembentartó fentiekben vázolt felróható magatartása is közrehatott, s a gépjármű üzemeltetése, vezetése fokozott veszélyeket rejt magában.

Az ítélet tábla a kifejtett indokok alapján az alperes által viselendő kár összegét az I. rendű felperes javára 565 500 Ft-ra, a II. rendű felperes vagyoni kárában 132 324 Ft-ra leszállította.

A II. rendű felperesnek megtérítendő nem vagyoni kár összegét 1 500 000 Ft-ban állapította meg. Ennek során az elsőfokú bírósággal egyezően értékelte, hogy a II. rendű felperesnek a keresetben megjelölt nem vagyoni hátrányát a perben beszerzett szakértői vélemények és a tanúk vallomása is igazolták. Az elsőfokú bíróság által értékelteken túl az ítélet tábla mérlegelési körébe vonta a P. és B. tanúk vallomásával igazolt és a szakértői véleményével is megerősíthető ama tényt, hogy a II. rendű felperes mozgásának nehezítettsége és fájdalmassága miatt a háromszintes dőgei lakásából a földszintes tanyába költözésre kényszerült, ami a pszichológus szakértő által igazolt pszichés sérülés miatt nehezen tolerált életmódbeli változásokat tovább súlyosbította. Figyelemmel volt arra is, hogy a Nyíregyházi Városi Bíróságon 42. B. 1156/2005/7/I. sorszám alatt beszerzett orvos- szakértői vélemény szerint a II. rendű felperes státuszában a klinikai tapasztalatok alapján hosszabb idő eltelte után az ízületben meszes elfajulás jön létre, emiatt prothesis beültetése válhat szükségessé.

A nem vagyoni kár inmateriális hátrány, amelynek pénzbeli egyenértéke nincs. A nem vagyoni kártérítés csupán a vagyoni kár fikciója, s a funkciója az, hogy az elszenvedett sérelem hozzávetőleges kiegyensúlyozásáról olyan vagyoni szolgáltatás nyújtásával gondoskodjon, amely az elszenvedett sérelemért hozzávetőlegesen egyenértékű másnemű előnyt nyújt. Nemcsak a kár nagysága, de maga a személyi kár bekövetkezte is becslésen alapul, amelynek objektív mércéje nincs, a bíróság a nem vagyoni kártérítés összegét az arányosság és mértéktartás igényét is figyelembe véve az eset összes körülményeinek

mérlegelése alapján határozza meg. (34/1992. (VI. 1.) AB határozat.) A nem vagyoni hátrány inmateriális jellegéből adódóan a nem vagyoni kártérítésnél kármegosztás nem alkalmazható, a károkozásban a károsult közrehatása csupán a mérlegelés egyik szempontja a nem vagyoni kártérítés összegének meghatározásakor. Az ítéltábla mindezeket együttesen mérlegelve határozott a nem vagyoni kár összegéről.

Az ítéltábla a kifejtett indokok alapján az elsőfokú ítélet fellebbezett részét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és az alperes marasztalásának tőkeösszegét a felperesek javára a rendelkező rész szerint leszállította.

A felperesek a megváltozott pervesztességi arányukra figyelemmel a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján kötelesek a jogi képviselővel eljáró alperes javára perköltséget fizetni, melynek az első-és másodfokú eljárásra kiterjedt, az általános forgalmi adót is tartalmazó együttes összegét az ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM. számú rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontját, (5) és (6) bekezdéseit, valamint a 4/A § (1) bekezdését, s a nem vagyoni kárigény tekintetében a Pp. 81. §-ának (2) bekezdését alkalmazva határozta meg a rendelkező rész szerint a felpereseknek kizárólag csak a vagyoni kárigény tekintetében elszenvedett pervesztességi arányát és az alperesi képviselő által kifejtett jogi képviseleti tevékeniséget együttesen mérlegelve.

Az ítéltábla az Itv. 62. §-ának (2) bekezdése alapján mentesítette a II. rendű felperest a nem vagyoni kárigénye pervesztességére eső, a tárgyi illeték-feljegyzési jog folytán előzetesen le nem rótt kereseti és fellebbezési illeték megfizetése alól, a vagyoni kárigényük tekintetében a felpereseket a 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 15. §-ának (1) és (3) bekezdései alapján kötelezte a pervesztességükre eső kereseti és fellebbezési illeték megtérítésére külön felhívásra az állam javára, a rendelkező rész szerint.

Az alperes személyes illetékmentessége folytán az alperes pervesztességére eső kereseti és fellebbezési illeték az államot terheli.

D e b r e c e n, 2007. december hó 7.

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Szabóné dr. Béteky Erzsébet sk. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő